KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 10.7.2020 r.
COM(2020) 325 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

TRZECIE SPRAWOZDANIE W RAMACH MECHANIZMU ZAWIESZAJĄCEGO ZWOLNIENIE Z OBOWIĄZKU WIZOWEGO

{SWD(2020) 132 final}

I. Wprowadzenie

Liberalizacja reżimu wizowego w dalszym ciągu prowadzi do istotnych reform w obszarze migracji, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz ułatwia kontakty międzyludzkie dzięki temu, że obywatele państw trzecich są zwolnieni z obowiązku wizowego w przypadku pobytów nieprzekraczających 90 dni w ciągu każdego 180-dniowego okresu. Ruch bezwizowy pociąga za sobą również obowiązki. Państwa trzecie muszą nieprzerwanie spełniać wymogi w zakresie liberalizacji reżimu wizowego i nieustannie zapewniać warunki sprzyjające właściwie zarządzanej migracji i bezpieczeństwu. Jest to zgodne ze stosowanym przez Komisję Europejską kompleksowym podejściem uwzględniającym wszystkie kwestie związane z migracją i bezpieczeństwem.

Niniejsze **trzecie sprawozdanie w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego** sporządzono w związku z obowiązkiem Komisji polegającym na monitorowaniu, czy państwa trzecie, w przypadku których zniesiono obowiązek wizowy, nadal spełniają wymogi w zakresie liberalizacji reżimu wizowego, oraz na składaniu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania co najmniej raz w roku[1]. Jeżeli chodzi o zakres geograficzny, niniejsze sprawozdanie nadal obejmuje te państwa, które pomyślnie zakończyły dialog w sprawie liberalizacji reżimu wizowego. Dane statystyczne w niniejszym sprawozdaniu są odzwierciedleniem danych Eurostatu z 2019 r., przy czym koncentrują się one na zmianie w latach 2018–2019. Opisane zmiany polityki w analizowanych państwach obejmują – w miarę możliwości – okres do momentu publikacji niniejszego sprawdzania w lipcu 2020 r. Podobnie jak miało to miejsce w przypadku drugiego sprawozdania w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego[2] z dnia 17 grudnia 2018 r. (zwanego dalej „drugim sprawozdaniem"), w niniejszym sprawozdaniu skoncentrowano się na konkretnych obszarach[3], które wymagają dalszych działań celem zapewnienia trwałości osiągniętych postępów. Wspomniane obszary to migracja nieuregulowana, wnioski o udzielenie azylu, readmisja, porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne (w tym przestępczość zorganizowana, zwalczanie korupcji, ściganie przestępstw oraz przeciwdziałanie praniu pieniędzy). Dlatego też w niniejszym sprawozdaniu nie uwzględnia się kryteriów, których realizacja ma stabilny przebieg.

Po wprowadzeniu w połowie marca ograniczeń związanych z COVID-19 przez większość państw członkowskich UE i krajów partnerskich ruch w całym regionie Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego znacząco się zmniejszył. Większość ograniczeń w krajach partnerskich następnie zniesiono. Dnia 11 czerwca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie oceny stosowania tymczasowego ograniczenia dotyczącego innych niż niezbędne podróży do UE[4]. Jeżeli chodzi o kraje sąsiadujące z UE, Komisja wyraziła

---

1 Zgodnie z art. 8 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1806 z dnia 14 listopada 2018 r. wymieniającego państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu, Dz.U. L 303 z 28.11.2018, s. 39.

2 COM (2018) 496 final.

3 Komisja nadal monitoruje szerzej pojętą sytuację w obszarze wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, również istotną w kontekście wdrażania zobowiązań dotyczących liberalizacji reżimu wizowego oraz powiązanych z nią kryteriów, w ramach unijnego pakietu „rozszerzenie" dla państw Bałkanów Zachodnich objętych ruchem bezwizowym, a w przypadku państw Partnerstwa Wschodniego – w ramach wdrażania odpowiednich układów o stowarzyszeniu.

4 COM(2020) 399 final.

gotowość do ścisłego zaangażowania regionu Bałkanów Zachodnich[5] w realizację wspólnego europejskiego planu działania prowadzącego do zniesienia środków ograniczających rozprzestrzenianie się COVID-19. W ramach działań następczych w dniu 30 czerwca 2020 r. Rada przyjęła zalecenie dotyczące stopniowego znoszenia ograniczenia dotyczącego innych niż niezbędne podróży w zakresie przyjazdów, w tym określono pierwszy wykaz 15 państw (obejmujący między innymi Gruzję, Czarnogórę i Serbię). Zalecenie to stanowi pierwszy krok w kierunku zniesienia ograniczeń i przyjęto w nim stopniowe podejście zaproponowane przez Komisję**.**

Niniejszemu sprawozdaniu towarzyszy **dokument roboczy służb Komisji**, w którym szerzej omówiono podstawowe informacje na temat poszczególnych zagadnień.

II. Ocena poszczególnych obszarów na podstawie kryteriów liberalizacji reżimu wizowego

II.1 Bałkany Zachodnie

Albania

Migracja nieuregulowana, wnioski o udzielenie azylu, readmisja

Między 2018 a 2019 r. liczba przypadków odmowy wjazdu do strefy Schengen+ obywateli Albanii zmniejszyła się o 9 % (z 21 515 do 19 670), podczas gdy liczba obywateli Albanii uznanych za osoby przebywające w tej strefie nielegalnie wzrosła o 6 % (z 32 355 do 34 410). Spośród wszystkich państw Bałkanów Zachodnich, których sytuację przeanalizowano w niniejszym sprawozdaniu, skala zjawiska migracji nieuregulowanej pozostaje największa w przypadku obywateli albańskich. Liczba wykrywanych obywateli albańskich posługujących się sfałszowanymi dokumentami, w tym unijnymi paszportami, wzrosła w latach 2018–2019 o 64 %.

Liczba wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli albańskich w strefie Schengen+ wciąż się zmniejszała przez czwarty rok z rzędu – w 2019 r. złożono 18 555 wniosków w porównaniu z 19 615 wnioskami złożonymi w 2018 r. Jest to spadek o 5 %. Pomimo tendencji malejącej w 2019 r. Albania zajmowała czołowe miejsce wśród państw Bałkanów Zachodnich objętych ruchem bezwizowym pod względem liczby wniosków o udzielenie azylu. W 2019 r. wskaźnik przyznawania azylu[6] spadł do 5,6 % (w porównaniu z 7,6 % w 2018 r.). W pierwszym kwartale 2020 r. zgłoszono 2 895 wniosków o udzielenie azylu, czyli o 44 % mniej niż w analogicznym okresie 2019 r.

Jeśli chodzi o współpracę w zakresie readmisji, doszło do spadku odsetka powrotów. W 2019 r. odsetek powrotów zmniejszył się do 50 % (w porównaniu z 66 %[7] w 2018 r.) – faktycznie odesłano 15 370 obywateli albańskich. Ponieważ jednak państwa członkowskie

[5] Komunikat Komisji w sprawie wsparcia dla regionu Bałkanów Zachodnich w zwalczaniu pandemii COVID-19 oraz ożywienia gospodarczego po pandemii (COM(2020) 315 final).

[6] Na potrzeby niniejszego sprawozdania wskaźnik przyznawania azylu oblicza się jako stosunek wszystkich pozytywnych decyzji wydanych w pierwszej instancji (status uchodźcy, ochrona uzupełniająca, ochrona humanitarna na mocy prawa krajowego) do całkowitej liczby decyzji wydanych w pierwszej instancji.

[7] Odsetek powrotów w danym roku kalendarzowym oblicza się jako stosunek liczby obywateli albańskich, którzy w danym roku powrócili do Albanii ze strefy Schengen+, do liczby obywateli albańskich, którzy w tym samym roku otrzymali zarządzenie powrotu.

UE zgłaszają dobrą współpracę ze strony własnych obywateli i obywateli państw trzecich, spadek ten mógł być spowodowany koniecznością przetworzenia wyjątkowo dużej liczby decyzji, nadrobienia zaległości z poprzednich lat oraz ewentualnie wtórnymi przepływami.

Składanie przez obywateli albańskich bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu w państwach członkowskich UE oraz w państwach stowarzyszonych w ramach Schengen pozostaje problemem, który wymaga ciągłych i szeroko zakrojonych działań ze strony władz albańskich. W tym kontekście Albania kontynuuje wdrażanie środków służących przeciwdziałaniu składaniu bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu przez obywateli albańskich. Władze albańskie zwiększyły starania na rzecz podniesienia poziomu świadomości wśród obywateli w zakresie praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym oraz sankcji z tytułu naruszenia tych obowiązków. Kontynuowały one również organizowanie projektów i kampanii informacyjnych, a także regularnie publikowały istotne informacje na rządowych stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych.

Ponadto władze albańskie zacieśniły współpracę operacyjną z państwami członkowskimi UE, których w największym stopniu dotyczy problem migracji nieuregulowanej i bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu, i wzmocniły kontrole obywateli albańskich podróżujących za granicę, w tym małoletnich, dzięki przeprowadzaniu bardziej szczegółowych wywiadów przed wyjazdem. W grudniu 2019 r. Albania przyjęła dodatkowe środki, aby przeciwdziałać handlowi ludźmi.

Albania jest pierwszym spośród państw Bałkanów Zachodnich, które podpisało umowę o statusie dotyczącą działań Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex)[8] z UE, i wprowadziło ją w życie. Dnia 1 maja 2019 r. umowa weszła w życie, a w dniu 21 maja 2019 r. na granicy albańsko-greckiej rozmieszczono wspólne zespoły Fronteksu. Wydarzenie to wyznaczyło początek nowego etapu współpracy między UE a państwami Bałkanów Zachodnich w obszarze zarządzania granicami. Pomimo ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 operacja w dalszym ciągu przynosi dobre rezultaty. Do czerwca 2020 r. 20 państw członkowskich UE wzięło udział w tej wspólnej operacji, w ramach której zatrzymano ponad 12 000 migrantów o nieuregulowanym statusie.

W związku z pandemią COVID-19 dnia 16 marca 2020 r. Albania zamknęła swoje granice, a następnie dnia 24 marca ogłosiła stan wyjątkowy. Stan ten zniesiono dnia 23 czerwca. Z dniem 22 marca odwołano wszystkie loty komercyjne. Dnia 1 czerwca Albania ponownie otworzyła wszystkie granice lądowe z państwami sąsiadującymi. W tym okresie władze albańskie sprowadziły do kraju za pomocą lotów czarterowych około 2 500 obywateli z zagranicy (przede wszystkim z UE). Niektóre loty komercyjne (Wiedeń, Belgrad i Ateny) wznowiono z dniem 15 czerwca.

Porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne

Organizacje przestępcze posługujące się językiem albańskim prowadzą jednocześnie różne rodzaje działalności przestępczej i są szczególnie aktywne w szerokim zakresie rodzajów działalności przestępczej w UE, choć nie można ich powiązać wyłącznie z Albanią ani wyłącznie z obywatelami albańskimi. Z danych Europolu wynika, że obywatele albańscy są jednymi z najczęściej zgłaszanych osób spoza UE podejrzanych o popełnienie poważnych

[8] Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej zwana powszechnie Fronteksem.

przestępstw. Znajdują się oni również w czołówce osób najczęściej posługujących się sfałszowanymi dokumentami w ruchu lotniczym w strefie Schengen.

Albania w dalszym ciągu ugruntowywała swoje dobre wyniki i skuteczność działań w zakresie ścigania przestępstw w celu zwalczania przestępczości zorganizowanej. Zwiększenie liczby operacji policyjnych prowadzonych na dużą skalę doprowadziło do aresztowań wysoko postawionych osób oraz do wniesienia ważnych aktów oskarżenia i wszczęcia istotnych postępowań karnych, również dzięki ściślejszej współpracy policyjnej z państwami członkowskimi UE. Władze albańskie konsekwentnie dowodziły swojego zdecydowanego zaangażowania na rzecz zwalczania produkcji konopi i nielegalnego obrotu konopiami. Albania jest jedynym państwem w tym regionie, które wyraziło zgodę na wprowadzenie inwazyjnego mechanizmu monitorowania przez państwo trzecie (współfinansowane przez UE kontrole lotnicze przeprowadzane przez włoską Guardia di Finanza w celu wykrywania i monitorowania plantacji konopi w Albanii). Istnieje jednak znacząca luka między liczbą nowych spraw a liczbą prawomocnych wyroków skazujących.

W lutym 2019 r. Albania przyjęła nową krajową strategię w dziedzinie broni strzeleckiej i lekkiej na lata 2019–2024. W kwietniu 2019 r. utworzono punkt kontaktowy ds. broni palnej, ale nie jest on jeszcze w pełni włączony w strukturę policji, aby stał się w pełni operacyjny.

W latach 2018 i 2019 Albania podjęła szereg inicjatyw ustawodawczych, aby udoskonalić ramy prawne w obszarze walki z korupcją. Mimo że ogólna pozytywna tendencja w zakresie rezultatów dochodzeń i śledztw, ścigania przestępstw i wyroków skazujących w obszarze walki z korupcją utrzymała się, prawomocne wyroki skazujące wydawane w odniesieniu do wysoko postawionych urzędników pozostają rzadkością.

W styczniu 2020 r. rząd albański przyjął pakiet legislacyjny wprowadzający środki zapobiegawcze, aby zintensyfikować walkę z korupcją, przestępczością zorganizowaną i terroryzmem, ze szczególnym uwzględnieniem zajmowania i konfiskowania mienia pochodzącego z przestępstwa. Na mocy tej ustawy do dyspozycji Specjalnego Biura Prokuratury przy nowo utworzonej Specjalnej Jednostce ds. Zwalczania Korupcji i Przestępczości zorganizowanej oddano zestaw nowych narzędzi dochodzeniowo-śledczych.

Albania przeprowadza dogłębną i kompleksową reformę wymiaru sprawiedliwości, aby wzmocnić szeroko zakrojone starania na rzecz zwalczania korupcji i przestępczości zorganizowanej. Reforma ta zakłada również przeprowadzanie okresowych ocen wszystkich sędziów i prokuratorów (procedura weryfikacji), co odbywa się stopniowo i przynosi wymierne rezultaty. Weryfikacja trwa nadal pomimo skutków pandemii COVID-19. Mimo że przesłuchania tymczasowo zawieszono z powodu izolacji, za pośrednictwem zdalnej wymiany kontynuowano działania dochodzeniowe na dokumentacji dotyczącej weryfikacji. Przesłuchania w ramach weryfikacji wznowiono dnia 3 czerwca 2020 r. Ogółem, 64 % dotychczas przetworzonej dokumentacji dotyczącej weryfikacji skutkowało zwolnieniem lub dobrowolną rezygnacją osoby, której dotyczyła ocena. Procedura weryfikacji i jej wyniki odgrywają zasadniczą rolę w przywróceniu zaufania publicznego do państwowych organów sądowych i organów ścigania.

W czerwcu 2019 r. do Albanii oddelegowano oficera łącznikowego Europolu, a w lipcu Europol oficjalnie otworzył swoje biuro łącznikowe w Tiranie – jest to pierwsze tego rodzaju biuro w regionie Bałkanów Zachodnich. Działania te przyczyniły się do dalszego zacieśnienia współpracy operacyjnej między funkcjonariuszami policji z państw członkowskich UE

i Albanii w obszarze walki z przestępczością zorganizowaną oraz pomogły połączyć wysiłki na rzecz wspólnego przeciwdziałania zagrożeniom transgranicznym i zwalczania siatek przestępczych.

W marcu 2019 r. podpisano porozumienie robocze między Albanią a Europejskim Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii – było to pierwsze tego rodzaju porozumienie zawarte w regionie Bałkanów Zachodnich. Porozumienie umożliwia przekazywanie władzom albańskim niezbędnej wiedzy fachowej oraz przyczynia się do dalszego zbliżenia albańskich przepisów i strategii politycznych w kwestiach związanych z narkotykami do unijnych przepisów i strategii politycznych w tej dziedzinie.

Ponadto w dniu 1 listopada 2019 r. weszła w życie umowa o współpracy między Eurojustem a Albanią. Umowa ta przyczyni się do dalszego usprawnienia współpracy sądowej między przedstawicielami zawodów prawniczych z UE i z Albanii oraz do zwiększenia wysiłków na rzecz zwalczania transgranicznej przestępczości zorganizowanej.

Albania była jednym z pierwszych państw w regionie Bałkanów Zachodnich, które podpisało z Komisją – w dniu 9 października 2019 r. – dwustronne porozumienie wykonawcze w sprawie zwalczania terroryzmu w ramach działań następczych w związku ze wspólnym planem działania UE–Bałkany Zachodnie w zakresie zwalczania terroryzmu[9]. Albania przedstawiła swoje pierwsze sprawozdanie z wdrażania tego porozumienia w czerwcu 2020 r.

Liczba wyroków skazujących w sprawach dotyczących prania pieniędzy utrzymuje się na niskim poziomie, a ponadto w dalszym ciągu brak jest systematycznych, prowadzonych równolegle dochodzeń i śledztw w obszarze finansowania terroryzmu. Po przyjęciu przez parlament Albanii „pakietu Moneyval" w czerwcu 2019 r. Moneyval ocenił, że Albania poczyniła zasadniczo postępy we wdrażaniu zaleceń z 2018 r., choć nie wyeliminowano jeszcze wszystkich niedociągnięć[10]. W dniu 21 lutego 2020 r. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF) uwzględniła Albanię w wykazie jurysdykcji, w przypadku których odnotowano strategiczne niedociągnięcia w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, i zaproponowała przyjęcie planu działania mającego na celu wyeliminowanie najpoważniejszych stwierdzonych braków. W planie tym uwzględniono działania, które należy wdrożyć do października 2021 r., aby umożliwić usunięcie Albanii z „szarej listy" FATF. Albania zaciągnęła zobowiązanie polityczne na wysokim szczeblu dotyczące wdrożenia planu działania FATF. Wdrażanie planu rozpoczęto pomimo kryzysu związanego z COVID-19, w szczególności przeprowadzając analizę ryzyka dotyczącą produktów i usług bankowych oraz niewłaściwego wykorzystywania podmiotów prawnych. Oczekuje się, że albański parlament zbada projekt ustawy o obywatelstwie, który – jeżeli zostałby przyjęty – doprowadziłby do ustanowienia podstawy prawnej, która mogłaby posłużyć do wprowadzenia programu obywatelstwa dla inwestorów. W październiku 2019 r. Komisja wystosowała pismo do władz albańskich, w którym zwróciła się o udzielenie jej wyjaśnień w tej kwestii i przestrzegła władze albańskie przed ryzykiem nieodłącznie związanym z wprowadzeniem takiego systemu oraz przed potencjalnymi konsekwencjami jego wprowadzenia. Komisja ściśle monitoruje tę kwestię oraz ryzyko związane z ewentualnym wprowadzeniem programu obywatelstwa dla inwestorów, w szczególności jeśli chodzi o bezpieczeństwo, pranie pieniędzy, uchylanie się od opodatkowania,

[9] https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf

[10] https://rm.coe.int/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing-measures-albania/16809988c0

finansowanie terroryzmu, korupcję lub infiltrację przez środowiska przestępczości zorganizowanej.

W dniu 2 czerwca 2019 r. Niderlandy powiadomiły Komisję w ramach rozporządzenia (UE) 2018/1806[11], że napotkały okoliczności, które mogłyby skutkować uruchomieniem mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego w odniesieniu do Albanii. Obawy przedstawione w powiadomieniu dotyczyły głównie porządku i bezpieczeństwa publicznego, a także migracji nieuregulowanej i bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli albańskich. Po uważnym zapoznaniu się z treścią powiadomienia oraz na podstawie dostępnych informacji i istotnych danych Komisja stwierdziła, że nie doszło do wystąpienia okoliczności uzasadniających uruchomienie mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego w odniesieniu do Albanii.

Jak wynika z powyższej analizy, Albania podjęła działania określone w drugim sprawozdaniu, a kryteria liberalizacji reżimu wizowego w dalszym ciągu są spełniane. Osiągnięto znaczne postępy we wdrażaniu działań mających na celu rozwiązanie problemów związanych z migracją nieuregulowaną, w tym wzmocniono kontrole graniczne. Pomimo spadku odsetka powrotów kontynuowano dobrą współpracę w zakresie readmisji – którą należy utrzymać – a także współpracę z UE i państwami członkowskimi w obszarze migracji i bezpieczeństwa. Jednocześnie konieczne jest podjęcie dalszych starań, aby zapewnić poprawę i trwałość rezultatów, zwłaszcza jeżeli chodzi o bezzasadne wnioski o udzielenie azylu i zwalczanie przestępczości zorganizowanej.

Dalsze działania konieczne są w następujących obszarach:

- Podjęcie wzmożonych działań na rzecz rozwiązania problemu migracji nieuregulowanej i bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu obywateli Albanii, m.in. przez identyfikowanie i eliminowanie przyczyn leżących u podstaw tego zjawiska oraz organizowanie kolejnych kampanii informacyjnych dotyczących praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym.
- Utrzymanie i zacieśnienie aktywnej współpracy operacyjnej z agencjami UE oraz z państwami członkowskimi UE doświadczającymi presji migracyjnej ze strony Albanii i narażonymi na zagrożenia dla porządku i bezpieczeństwa publicznego wynikające z działalności obywateli albańskich w organizacjach przestępczych.
- Poprawa skuteczności ścigania przestępstw i prowadzenia postępowań karnych w celu zwalczania korupcji na dużą skalę i przestępczości zorganizowanej.
- Poprawa rezultatów postępowań w sprawach dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz zapewnienie pełnego wykorzystania wsparcia udzielanego przez Komisję w celu zwiększenia zdolności w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

Bośnia i Hercegowina

Migracja nieuregulowana, wnioski o udzielenie azylu, readmisja

[11] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1806 z dnia 14 listopada 2018 r. wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu, Dz.U. L 303 z 28.11.2018, s. 39.

Między 2018 a 2019 r. liczba przypadków odmowy wjazdu do strefy Schengen+ dla obywateli Bośni i Hercegowiny zmniejszyła się o 20 % (z 5 320 do 4 270 w 2019 r.), podczas gdy liczba obywateli Bośni i Hercegowiny, których pobyt uznaje się za nielegalny, wzrosła o 10 % (z 3 915 osób do 4 290 osób).

Liczba wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli Bośni i Hercegowiny spadła o 17 % – w 2019 r. złożono 1 895 wniosków (w porównaniu z 2 280 wnioskami złożonymi w 2018 r.). W 2019 r. wskaźnik przyznawania azylu spadł do 7,2 % (w porównaniu z 10,6 % w 2018 r.). W pierwszym kwartale 2020 r. zgłoszono 390 wniosków o udzielenie azylu, czyli o 26 % mniej niż w analogicznym okresie 2019 r.

Jeśli chodzi o współpracę w zakresie readmisji, doszło do spadku odsetka powrotów. W 2019 r. odsetek powrotów zmniejszył się do 40 % (w porównaniu z 54 % w 2018 r.) – faktycznie odesłano 1 495 obywateli Bośni i Hercegowiny. Ponieważ jednak państwa członkowskie UE zgłaszają dobrą współpracę ze strony własnych obywateli i obywateli państw trzecich, spadek ten mógł być spowodowany koniecznością przetworzenia dużej liczby decyzji, nadrobienia zaległości z kolejnych lat oraz ewentualnie wtórnymi przepływami.

Bośnia i Hercegowina poczyniła znaczne starania w obszarze kontroli granicznych i podnoszenia świadomości publicznej, przeprowadzając ukierunkowane kampanie informacyjne poświęcone negatywnym skutkom nadużywania ruchu bezwizowego, co przełożyło się na zmniejszenie liczby osób z Bośni i Hercegowiny bezzasadnie ubiegających się o azyl w strefie Schengen+.

W styczniu 2019 r. parafowano umowę o statusie dotyczącą działań Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) z UE i oczekuje się na jej ratyfikację. Po wejściu w życie nowego rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej Komisja współpracuje z Bośnią i Hercegowiną w związku z ratyfikacją i wejściem w życie umowy o statusie.

Bośnia i Hercegowina w dalszym ciągu podejmowała działania w celu sprostania wyzwaniom związanym z migracją nieuregulowaną, w tym także problemowi napływu obywateli państw trzecich do strefy Schengen+ przez jej terytorium. Po wzroście napływu uchodźców i migrantów w latach 2018 i 2019 władze dokonały zmiany rozmieszczenia na granicach dostępnych funkcjonariuszy straży granicznej. Zarządzanie granicami i migracjami, w tym również pod względem zdolności przyjmowania i koordynacji działań między instytucjami na różnych szczeblach administracji rządowej, wymaga jednak usprawnienia. Jednostka koordynacyjna utworzona przy Ministerstwie Bezpieczeństwa, której powierzono zadanie monitorowania tendencji w obszarze migracji i która pełni funkcję operacyjnego centrum dowodzenia w przypadku kryzysu, nie działa skutecznie, zwłaszcza jeśli chodzi o znalezienie odpowiednich lokali na potrzeby ośrodków recepcyjnych oraz relokację osób ubiegających się o azyl i migrantów do dostępnych ośrodków zakwaterowania. Skuteczny dostęp do procedur azylowych jest w dalszym ciągu poważnie utrudniony ze względu na bardzo ograniczone zasoby kadrowe i zdolność operacyjną.

Na skutek kryzysu związanego z COVID-19 dnia 18 marca Bośnia i Hercegowina ogłosiła stan klęski żywiołowej lub innego rodzaju klęski, ograniczając krajowy i międzynarodowy przepływ osób. *Republika Serbska* ogłosiła stan wyjątkowy w okresie od dnia 28 marca do dnia 20 maja. Z dniem 30 marca odwołano wszystkie loty komercyjne aż do dnia 1 czerwca, kiedy to loty wznowiono.

Porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne

Wdrożono szereg strategii, w szczególności w obszarze przestępczości zorganizowanej, handlu ludźmi i zintegrowanego zarządzania granicami. Ramy prawne należy jednak zharmonizować w całym kraju i w większym stopniu dostosować do dorobku prawnego UE. Istnieją systemowe niedociągnięcia we współpracy operacyjnej organów ścigania spowodowane brakiem harmonizacji przepisów karnych w kraju, pogłębione przez niewystarczającą koordynację instytucjonalną oraz bardzo ograniczoną wymianę danych wywiadowczych. Organizacje przestępcze działające w kraju wykorzystują luki prawne i administracyjne. Dochodzenia finansowe i zajęcia mienia są w dużej mierze nieskuteczne.

Brak jest rygorystycznego i wiarygodnego systemu kontroli deklaracji majątkowych składanych przez osoby piastujące stanowiska w strukturach wymiaru sprawiedliwości. Należy zwiększyć starania w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy. Wyroki skazujące w sprawach o korupcję na wysokim szczeblu są bardzo rzadkie, a nakładane sankcje nie mają wystarczająco odstraszającego charakteru. W ostatnim czasie wykryto przypadki korupcji w sektorze sportu. Proaktywne podejście ma zasadnicze znaczenie dla przeciwdziałania infiltracji przestępczej systemu politycznego, prawnego i gospodarczego.

Pomimo podpisania w maju 2017 r. umowy o współpracy operacyjnej z Europolem Bośnia i Hercegowina do tej pory nie powołała krajowego punktu kontaktowego zgodnie z postanowieniami tej umowy, co stanowi niezbędny warunek oddelegowania przez to państwo swojego oficera łącznikowego do Europolu oraz oddelegowania oficera łącznikowego Europolu do Bośni i Hercegowiny.

W dniu 19 listopada 2019 r. Bośnia i Hercegowina podpisała z Komisją dwustronne porozumienie wykonawcze w sprawie zwalczania terroryzmu w ramach działań następczych w związku ze wspólnym planem działania UE–Bałkany Zachodnie w zakresie zwalczania terroryzmu.

Jak wynika z powyższej analizy, Bośnia i Hercegowina podjęła działania określone w drugim sprawozdaniu; kryteria liberalizacji reżimu wizowego są w dalszym ciągu spełniane; poczyniono również postępy w przeciwdziałaniu nadużywaniu ruchu bezwizowego. Pomimo spadku odsetka powrotów kontynuowano dobrą współpracę w zakresie readmisji i należy ją utrzymać. Oczekuje się jednak dalszego usprawniania działań w tym obszarze, w szczególności jeżeli chodzi o wyzwania związane z migracją nieuregulowaną i potrzebą zapewnienia odpowiednich warunków przyjmowania migrantów i uchodźców, kontrolą graniczną oraz aktywnym przeciwdziałaniem przestępczości zorganizowanej i jej zwalczaniem.

Dalsze działania konieczne są w następujących obszarach:

- Poprawa zdolności reagowania kryzysowego oraz odpowiednie planowanie ewentualnościowe w celu zapewnienia zarządzania przepływami migracyjnymi w sposób dostosowany do wymogów udzielania ochrony, a także w celu zapewnienia prawidłowego działania systemu azylowego. Pełna odpowiedzialność za zarządzanie migracją i mechanizmy koordynacji operacyjnej na wszystkich poziomach wymagają istotnego wzmocnienia.

- Dalsze organizowanie kampanii informacyjnych na temat praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym.
- Wzmocnienie kontroli granicznej, w szczególności ochrony granicy, z uwzględnieniem środków w zakresie identyfikacji i rejestracji, z pełnym poszanowaniem praw podstawowych oraz z zapewnieniem skutecznej współpracy operacyjnej z państwami członkowskimi UE i Fronteksem.
- Dalsze działania mające na celu zawarcie z UE umowy o statusie dotyczącej działań Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) oraz bezzwłoczne wyznaczenie krajowego punktu kontaktowego dla Europolu.
- Wzmocnienie zapobiegania korupcji i przestępczości zorganizowanej, w tym praniu pieniędzy i terroryzmowi, oraz ich zwalczania, w szczególności poprzez przyjęcie i wdrożenie przepisów dotyczących konfliktu interesów oraz ochrony sygnalistów; zapewnienie skutecznego funkcjonowania i koordynacji organów antykorupcyjnych; oraz wykazanie postępów w kierunku osiągnięcia konkretnych wyników w zakresie aktywnego prowadzenia dochodzeń, podtrzymanych aktów oskarżenia, prowadzenia postępowań karnych i wydawania prawomocnych wyroków skazujących przeciwko członkom zorganizowanych grup przestępczych i osobom dopuszczającym się korupcji, w tym na wysokim szczeblu.
- Wzmożenie starań na rzecz wzmocnienia ram dotyczących odzyskiwania mienia przez przyjęcie i wdrożenie bardziej wszechstronnych ram prawnych na rzecz konfiskaty dochodów z przestępstw oraz zwiększenie zdolności właściwych organów do nakładania skutecznych i odstraszających sankcji.

Czarnogóra

Migracja nieuregulowana, wnioski o udzielenie azylu, readmisja

Liczba przypadków odmowy wjazdu do strefy Schengen+ oraz liczba obywateli Czarnogóry, których pobyt uznaje się za nielegalny, utrzymała się na niskim poziomie w 2019 r. Między 2018 a 2019 r. liczba przypadków odmowy wjazdu do strefy Schengen+ zmniejszyła się o 9 % (z 515 do 470), podczas gdy liczba obywateli Czarnogóry uznanych za osoby przebywające w tej strefie nielegalnie wzrosła o 10 % (z 805 do 885). W 2019 r. nie odnotowano żadnych przypadków nielegalnego przekroczenia granicy.

Liczba wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli Czarnogóry w strefie Schengen+ wciąż się zmniejszała – w 2019 r. złożono 410 wniosków w porównaniu z 640 wnioskami złożonymi w 2018 r. Był to najniższy wynik odnotowany w ciągu ostatnich dziesięciu lat. W 2019 r. wskaźnik przyznawania azylu wzrósł do 4,9 % (w porównaniu z 4,1 % w 2018 r.). W pierwszym kwartale 2020 r. zgłoszono 110 wniosków o udzielenie azylu, czyli o 8 % mniej niż w analogicznym okresie 2019 r.

Jeśli chodzi o współpracę w zakresie readmisji, doszło do spadku odsetka powrotów. W 2019 r. odsetek powrotów zmniejszył się do 60 % (w porównaniu z 73 % w 2018 r.) – faktycznie odesłano 355 obywateli Czarnogóry. Ponieważ jednak państwa członkowskie UE zgłaszają dobrą współpracę ze strony własnych obywateli i obywateli państw trzecich, spadek ten mógł być spowodowany koniecznością przetworzenia wyjątkowo dużej liczby decyzji, nadrobienia zaległości z poprzednich lat oraz ewentualnie wtórnymi przepływami.

Biorąc pod uwagę powyższe tendencje, w 2019 r. nie zorganizowano ogólnokrajowej kampanii informacyjnej wyjaśniającej prawa i obowiązki związane z ruchem bezwizowym. Czarnogórskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych opracowało natomiast aplikację

elektronicznego konsulatu, za pośrednictwem której obywatele Czarnogóry podróżujący za granicę mogą uzyskać potrzebne informacje oraz odpowiedzi na swoje pytania i wątpliwości dotyczące przepisów Schengen.

Istotne akty prawne i inicjatywy w obszarze migracji i azylu zostały skonsolidowane i udoskonalone na przestrzeni ostatnich lat. W dniu 7 października 2019 r. Czarnogóra podpisała z UE umowę o statusie dotyczącą działań Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex), która to umowa weszła w życie dnia 1 lipca 2020 r., zapewniając wdrożenie wspólnych operacji. Jest to drugie państwo Bałkanów Zachodnich, w którym taka umowa weszła w życie.

Na skutek kryzysu związanego z COVID-19 dnia 15 marca 2020 r. Czarnogóra zamknęła swoje granice, ale nie ogłosiła stanu wyjątkowego. Z dniem 6 marca odwołano wszystkie loty komercyjne aż do dnia 9 czerwca. W tym okresie władze Czarnogóry sprowadziły do kraju około 17 000 obywateli z zagranicy (przede wszystkim z UE) za pomocą działań prowadzonych przez właściwe organy, w tym za pomocą lotów czarterowych. W Czarnogórze koniec epidemii COVID-19 oficjalnie ogłoszono dnia 2 czerwca. W konsekwencji otwarto granice dla krajów, w których liczba aktywnych przypadków COVID-19 na 100 000 obywateli wynosi mniej niż 25.

Porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne

Nielegalny obrót środkami odurzającymi stanowi główny obszar działalności przestępczej czarnogórskich organizacji przestępczych i jest też przyczyną innych wyzwań dla bezpieczeństwa. Czarnogórskie organizacje przestępcze zajmujące się nielegalnym obrotem środkami odurzającymi działają głównie poza terytorium kraju. Czarnogóra jest postrzegana także jako platforma do przemytu papierosów.

Czarnogóra zacieśniła prowadzoną współpracę międzynarodową na rzecz walki z przestępczością zorganizowaną, co zaowocowało skutecznymi operacjami przeciwko czarnogórskim organizacjom przestępczym w kraju i za granicą. W 2019 r. zajęto duże ilości środków odurzających i aresztowano prominentnych członków grup przestępczych. Jeżeli chodzi o przemyt papierosów, usprawniono współpracę z organami celnymi państw członkowskich UE oraz z Europejskim Urzędem ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) i przeprowadzono trzy szeroko zakrojone dochodzenia dotyczące przemytu tytoniu, jednak w 2019 r. nie wydano żadnych wyroków skazujących. Pomimo coraz większych starań w tym obszarze liczba spraw jest wciąż niewystarczająca, biorąc pod uwagę szacowaną skalę przemytu tytoniu z i do Czarnogóry oraz przez Czarnogórę. Odnotowano dobrą współpracę z Europolem i Interpolem oraz wzrost liczby informacji wymienianych za pośrednictwem kanałów komunikacyjnych tych agencji.

W ramach cyklu polityki UE/EMPACT (europejska multidyscyplinarna platforma przeciwko zagrożeniom przestępstwami) w 2020 r. Czarnogóra jest silnie zaangażowana w priorytet dotyczący „nielegalnego handlu bronią palną”, którym kieruje Hiszpania, zwłaszcza poprzez współprowadzenie jednego z działań operacyjnych. Czarnogóra jest jednym z pierwszych partnerów z Bałkanów Zachodnich, którzy współprowadzą działanie operacyjne w ramach priorytetu EMPACT. Czarnogóra uczestniczy również w szeregu działań operacyjnych w ramach innych priorytetów EMPACT dotyczących przeciwdziałania handlowi narkotykami, wykorzystywaniu seksualnemu dzieci, ułatwianiu nielegalnego wjazdu i pobytu oraz zorganizowanej przestępczości przeciwko mieniu.

Zaniepokojenie budzi korupcja. Chociaż dochodzenia finansowe są obecnie wszczynane na wcześniejszych etapach dochodzeń w sprawach karnych, niż miało to miejsce w minionych latach, w dalszym ciągu nie wszczyna się ich systematycznie we wszystkich sprawach dotyczących korupcji. Nadal istnieją obawy związane z niską liczbą wyroków skazujących i powszechnym zawieraniem ugód sądowych, co przekłada się na politykę wymierzania łagodnych kar.

Na początku 2019 r. utworzono biuro ds. odzyskiwania mienia w ramach wydziału policji odpowiedzialnego za międzynarodową współpracę policji. Pomimo pewnych postępów należy poprawić wyniki w zakresie zamrażania i konfiskowania mienia.

Kontynuowano realizację strategii na rzecz kontroli i ograniczenia stosowania broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji na lata 2019–2024 oraz planu działania w sprawie nielegalnego handlu bronią palną między UE a Europą Południowo-Wschodnią (2015–2019). Ustanowiono funkcjonalny punkt kontaktowy ds. broni palnej, który już działa.

W grudniu 2019 r. Czarnogóra – drugi rok z rzędu – zmieniła ustawę o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, aby uwzględnić zmiany wprowadzone w otoczeniu instytucjonalnym jednostki analityki finansowej (FIU). Wspomniane zmiany miały na celu zapewnienie zgodności z zaleceniami FATF, w szczególności przez zagwarantowanie niezależności i autonomii operacyjnej FIU, mimo że FIU jest obecnie – w sensie administracyjnym – jednym z wydziałów w strukturze organizacyjnej policji. W maju 2020 r. Moneyval formalnie usunął Czarnogórę z procesu nadzoru, uznając, że kraj ten poczynił już wystarczające kroki w celu wyeliminowania niedociągnięć wykrytych w 2015 r. Ustawa o międzynarodowych środkach ograniczających nie została jeszcze zmieniona, aby zapewnić jej zgodność z dorobkiem prawnym UE. Poprawiono początkowe wyniki w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy, co świadczy o tym, że organy ścigania w większym stopniu skoncentrowały się na tym obszarze oraz że ich zdolności się zwiększyły. Ostateczna liczba wyroków skazujących i konfiskat mienia w sprawach dotyczących prania pieniędzy w dalszym ciągu jest jednak niska. Do usunięcia wciąż pozostają systemowe niedociągnięcia w systemie sądownictwa karnego, w tym dotyczące sposobu, w jaki sądy traktują przestępstwa związane z praniem pieniędzy.

W dniu 19 listopada 2019 r. władze czarnogórskie podpisały z Komisją dwustronne porozumienie wykonawcze w ramach działań następczych w związku ze wspólnym planem działania UE–Bałkany Zachodnie w zakresie zwalczania terroryzmu.

Czarnogórski program obywatelstwa dla inwestorów wszedł w życie w dniu 1 stycznia 2019 r. Jak dotąd otrzymano 24 wnioski, przy czym pomimo pięciu pozytywnych ostatecznych decyzji nie wydano na razie żadnych paszportów. Komisja ściśle monitoruje ryzyko migracyjne i ryzyko związane z bezpieczeństwem, jakie może wiązać się z wprowadzeniem takiego programu, w szczególności jeśli chodzi o pranie pieniędzy, uchylanie się od opodatkowania, finansowanie terroryzmu, korupcję lub infiltrację przez środowiska przestępczości zorganizowanej, i stale zwraca uwagę władz czarnogórskich na ten problem. Należy stosować odpowiednią należytą staranność i kontrole bezpieczeństwa.

Jak wynika z powyższej analizy, Czarnogóra podjęła działania określone w drugim sprawozdaniu, a kryteria liberalizacji reżimu wizowego w dalszym ciągu są spełniane. Osiągnięto znaczne postępy we wdrażaniu działań mających na celu rozwiązanie problemów związanych z migracją. Pomimo spadku odsetka powrotów kontynuowano dobrą współpracę w zakresie readmisji – którą należy utrzymać – a także współpracę z UE

i państwami członkowskimi w obszarze migracji i bezpieczeństwa. Jednocześnie konieczne jest podjęcie dalszych starań, aby zapewnić poprawę i trwałość rezultatów w dziedzinie zwalczania przestępczości zorganizowanej i korupcji.

Dalsze działania konieczne są w następujących obszarach:

- Organizowanie kampanii informacyjnych na temat praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym.
- Przeciwdziałanie przestępczości zorganizowanej oraz korupcji na wysokim szczeblu i ich zwalczanie, m.in. przez konfiskowanie dochodów z przestępstwa i zamrażanie aktywów, oraz podjęcie działań mających na celu ograniczenie stosowania ugód sądowych do wyjątkowych przypadków.
- Wzmocnienie zdolności policji, prokuratury i sądów w zakresie prowadzenia dochodzeń, ścigania i orzekania w sprawach dotyczących prania pieniędzy zgodnie z najlepszymi praktykami w UE.

Republika Macedonii Północnej

Migracja nieuregulowana, wnioski o udzielenie azylu, readmisja

Między 2018 a 2019 r. liczba przypadków odmowy wjazdu do strefy Schengen+ obywateli Macedonii Północnej zmniejszyła się o 12 % (z 3 185 do 2 815), podczas gdy liczba osób uznanych za przebywające w tej strefie nielegalnie wzrosła o 16 % (z 6 010 do 7 000). W 2019 r. liczba wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli Macedonii Północnej w strefie Schengen+ spadła o 16 % – w roku tym złożono 4 035 wniosków w porównaniu z 4 785 wnioskami złożonymi w 2018 r. W 2019 r. wskaźnik przyznawania azylu spadł do 1,4 % (w porównaniu z 2,3 % w 2018 r.). W pierwszym kwartale 2020 r. zgłoszono 650 wniosków o udzielenie azylu, czyli o 59 % mniej niż w analogicznym okresie 2019 r.

Jeśli chodzi o współpracę w zakresie readmisji, doszło do spadku odsetka powrotów. W 2019 r. odsetek powrotów zmniejszył się do 78 % (w porównaniu z 99 % w 2018 r.) – faktycznie odesłano 3 005 obywateli Macedonii Północnej. Ponieważ państwa członkowskie UE zgłaszają dobrą współpracę ze strony własnych obywateli i obywateli państw trzecich, spadek ten mógł być spowodowany koniecznością przetworzenia wyjątkowo dużej liczby decyzji, nadrobienia zaległości z kolejnych lat oraz ewentualnie wtórnymi przepływami.

Macedonia Północna w dalszym ciągu podejmowała działania w celu sprostania wyzwaniom związanym z migracją nieuregulowaną. Ramy legislacyjne w zakresie zarządzania granicami zewnętrznymi są w przeważającej mierze zgodne z normami UE, a kontrole graniczne były przeprowadzane z poszanowaniem praw człowieka. W lipcu 2018 r. parafowano umowę o statusie dotyczącą działań Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) z UE, ale umowa ta nie została jeszcze podpisana. Właściwe organy intensywnie współpracują z Fronteksem, m.in. pełniąc funkcję obserwatorów w ramach wspólnych operacji. Krajowe Centrum Koordynacji Działań na rzecz Zintegrowanego Zarządzania Granicami powinno zwiększyć swoją zdolność instytucjonalną i operacyjną, w tym również w obszarze IT i fachowej wiedzy technicznej. Funkcjonariusze straży granicznej, służby celne i inne podmioty nadal nie dysponują wzajemnym dostępem do baz danych; nie ustanowiono również żadnego sformalizowanego i bezpiecznego mechanizmu wymiany informacji z odpowiednimi służbami bezpieczeństwa.

Macedonia Północna przeprowadziła szereg kampanii informacyjnych na temat praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym, aby zapewnić obywatelom wiarygodne informacje oraz aby przeciwdziałać nadużyciom.

W grudniu 2012 r. Macedonia Północna wprowadziła zmiany do swojego prawa, które mogą umożliwić uzyskanie obywatelstwa ze szczególnych względów ekonomicznych. Komisja będzie nadal monitorować ten obszar, uwzględniając możliwe ryzyko związane z systemami pełnoprawnego obywatelstwa inwestorów, w szczególności jeśli chodzi o bezpieczeństwo, pranie pieniędzy, uchylanie się od opodatkowania, finansowanie terroryzmu, korupcję lub infiltrację przez środowiska przestępczości zorganizowanej.

Na skutek kryzysu związanego z COVID-19 dnia 16 marca Macedonia Północna zamknęła swoje granice, a następnie dnia 18 marca wprowadziła stan wyjątkowy na kolejne ograniczone czasowo okresy. Stan ten zniesiono dnia 22 czerwca. Z dniem 18 marca do odwołania anulowano wszystkie loty komercyjne. W tym okresie władze Macedonii Północnej sprowadziły do kraju za pomocą lotów czarterowych 3 032 obywateli z zagranicy (przede wszystkim z UE). W dniu 26 czerwca Macedonia Północna otworzyła swoje granice lądowe.

Porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne

Ramy legislacyjne w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej są w przeważającej mierze zgodne z normami europejskimi. Poczyniono pewne postępy dzięki dalszej poprawie rezultatów działań w obszarze przeciwdziałania przestępczości zorganizowanej, zacieśnieniu współpracy organów ścigania i istotnemu zwiększeniu zdolności operacyjnej w zakresie zwalczania handlu ludźmi. Od dnia 1 stycznia 2020 r. wszczęto sześć dochodzeń przeciwko 20 osobom: pięć spraw dotyczy nieuprawnionej produkcji narkotyków, substancji psychotropowych i prekursorów oraz handlu nimi, a jedna sprawa dotyczy handlu ludźmi (w tym osobami małoletnimi) oraz przemytu migrantów. Macedonia Północna kontynuowała prace w obszarze przeciwdziałania wszelkim formom przestępczości zorganizowanej i korupcji oraz ich zwalczania. Osiągnięto dalsze postępy na szczeblu operacyjnym dzięki poprawie skuteczności działania Krajowego Centrum Koordynacji Działań w obszarze Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej oraz dzięki udziałowi we wspólnych operacjach prowadzonych we współpracy z państwami członkowskimi UE i sąsiednimi krajami. Kodeks karny jest w dużej mierze zgodny z normami europejskimi – kryminalizuje się w nim handel ludźmi, pornografię dziecięcą w internecie, cyberprzestępczość i nielegalny obrót środkami odurzającymi.

Odnotowano wzrost liczby postępowań przygotowawczych wszczętych przez prokuraturę w związku z działalnością organizacji przestępczych. Większość śledztw i postępowań sądowych dotyczy nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i przemytu migrantów. Mimo że poczyniono pewne postępy w tym obszarze, organy ścigania powinny jeszcze bardziej zwiększyć swoją zdolność operacyjną, m.in. przez systematyczne prowadzenie dochodzeń finansowych. Należy w dalszym ciągu dążyć do usprawnienia koordynacji i systemowej wymiany danych. Pozostające do dyspozycji organów krajowych narzędzia służące do zamrażania mienia pochodzącego z działalności przestępczej, zarządzania tym mieniem i jego konfiskowania są wciąż niewystarczająco skuteczne. Potrzebne jest bardziej zintegrowane operacyjne podejście, aby zapewnić skuteczne odzyskiwanie mienia.

W dniu 9 października 2019 r. Macedonia Północna podpisała z Komisją dwustronne porozumienie wykonawcze w sprawie zwalczania terroryzmu w ramach działań następczych

w związku ze wspólnym planem działania UE–Bałkany Zachodnie w zakresie zwalczania terroryzmu[12].

Jak wynika z powyższej analizy, Macedonia Północna podjęła działania określone w drugim sprawozdaniu, a kryteria liberalizacji reżimu wizowego w dalszym ciągu są spełniane. Poczyniono znaczne postępy zwłaszcza w kwestii kampanii informacyjnych na temat praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym oraz w dziedzinie zapobiegania poważnej i zorganizowanej przestępczości i ścigania takich przestępstw. Pomimo spadku odsetka powrotów kontynuowano dobrą współpracę w zakresie readmisji i należy ją utrzymać. Oczekuje się jednak dalszego usprawniania wdrażania działań w tym zakresie.

Dalsze działania konieczne są w następujących obszarach:

- Wzmocnienie kontroli granicznej w sposób zapewniający poszanowanie praw podstawowych.
- Dalsze organizowanie kampanii informacyjnych na temat praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym.
- Dalsza poprawa skuteczności w zakresie ścigania przestępstw, aby zwalczać zorganizowane siatki przestępcze, zwłaszcza te zajmujące się nielegalnym obrotem środkami odurzającymi.
- Dalsze zapewnienie wiarygodnych postępów w zakresie prowadzonych dochodzeń i śledztw oraz postępowań karnych, a także wydawanych wyroków skazujących.
- Dalsze wzmacnianie zwalczania korupcji.
- Zintensyfikowanie dochodzeń i śledztw oraz postępowań karnych przeciwko organizacjom przestępczym, również tym zajmującym się przemytem migrantów, praniem pieniędzy i przestępczością finansową.

Serbia

Migracja nieuregulowana, wnioski o udzielenie azylu, readmisja

Między 2018 a 2019 r. liczba przypadków odmowy wjazdu do strefy Schengen+ obywateli Serbii zmniejszyła się o 8 % (z 9 035 do 8 300), podczas gdy liczba obywateli Serbii uznanych za osoby przebywające w tej strefie nielegalnie wzrosła o 4 % (z 13 090 do 13 635). Liczba wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli serbskich w strefie Schengen+ spadła o 5 % – w 2019 r. złożono 6 075 wniosków w porównaniu z 6 425 wnioskami złożonymi w 2018 r. W 2019 r. wskaźnik przyznawania azylu spadł do 4,8 % (w porównaniu z 7,0 % w 2018 r.). W pierwszym kwartale 2020 r. zgłoszono 1 015 wniosków o udzielenie azylu, czyli o 53 % mniej niż w analogicznym okresie 2019 r.

Jeśli chodzi o współpracę w zakresie readmisji, doszło do spadku odsetka powrotów. W 2019 r. odsetek powrotów zmniejszył się do 60 % (w porównaniu z 77 % w 2018 r.) – faktycznie odesłano 5 250 obywateli serbskich. Ponieważ jednak państwa członkowskie UE zgłaszają dobrą współpracę ze strony własnych obywateli i obywateli państw trzecich, wahania te mogły być jednak spowodowane koniecznością przetworzenia wyjątkowo dużej liczby decyzji, nadrobienia zaległości z kolejnych lat oraz ewentualnie wtórnymi przepływami.

[12] https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf

W dniu 19 listopada 2019 r. podpisano umowę z UE o statusie dotyczącą działań Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex). Ponieważ UE zakończyła procedurę ratyfikacji tej umowy, wejdzie ona w życie, kiedy ratyfikuje ją Serbia. Po wejściu umowy o statusie w życie należy jak najszybciej zapewnić jej wykonanie, m.in. przez rozmieszczenie wspólnych zespołów Fronteksu.

Jeżeli chodzi o politykę wizową, status bezwizowy przyznany przez Serbię innym państwom[13] ujętym w unijnym wykazie państw trzecich, których obywatele są objęci obowiązkiem wizowym, nadal budzi obawy ze względu na możliwe ryzyko migracyjne i ryzyko związane z bezpieczeństwem, w związku z tym kwestia ta jest ściśle monitorowana.

Stale organizowane są kampanie informacyjne mające na celu podniesienie poziomu świadomości w kwestii praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym wśród obywateli serbskich.

Na skutek kryzysu związanego z COVID-19 dnia 15 marca Serbia zamknęła swoje granice, a następnie tego samego dnia ogłosiła stan wyjątkowy. Stan ten zniesiono dnia 6 maja. Z dniem 19 marca odwołano wszystkie loty komercyjne aż do dnia 21 maja. Do dnia 22 maja władze serbskie sprowadziły do kraju za pomocą lotów czarterowych 5 637 obywateli z zagranicy (przede wszystkim z UE).

Porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne

Organizacje przestępcze, w szczególności serbskie, wciąż odgrywają czołową rolę w przemycie i dystrybucji kokainy w UE. Pozostające w Serbii zapasy broni stanowią zagrożenie z punktu widzenia nielegalnego handlu bronią palną.

Oczekuje się, że w najbliższej przyszłości podpisane zostanie porozumienie robocze między serbskim Urzędem ds. Zwalczania Środków Odurzających a Europejskim Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii. Serbia aktywnie uczestniczy w cyklu polityki unijnej dotyczącej poważnej i zorganizowanej przestępczości międzynarodowej (2018–2021) / europejskiej multidyscyplinarnej platformie przeciwko zagrożeniom przestępstwami (EMPACT). W 2020 r. Serbia wzięła udział w 15 działaniach operacyjnych przeprowadzonych w ramach EMPACT (spośród łącznej liczby 249 działań). Serbski funkcjonariusz policji pełniący funkcję oficera łącznikowego został oddelegowany do Europolu w marcu 2017 r. Oficer łącznikowy Europolu nadal nie został jeszcze oddelegowany do Serbii, mimo że umowę w sprawie jego oddelegowania ratyfikowano w listopadzie 2019 r.

Jeżeli chodzi o konfiskatę mienia pochodzącego z działalności przestępczej, Serbia utworzyła Jednostkę ds. Dochodzeń Finansowych w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i powierzyła jej zadania biura ds. odzyskiwania mienia, ale jednostka ta nie jest jednak jeszcze w pełni operacyjna. Serbia wdraża ustawę o organizacji i jurysdykcji władz państwowych w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej, terroryzmu i korupcji. Organy ścigania i organy

[13] Zgodnie z dorobkiem prawnym UE obywatele Armenii, Azerbejdżanu, Bahrajnu, Białorusi, Boliwii, Burundi, Chin, Gwinei Bissau, Indii, Indonezji, Jamajki, Kataru, Kazachstanu, Kuby, Kuwejtu, Kirgistanu, Mongolii, Omanu, Rosji, Surinamu, Tunezji i Turcji są zobowiązani do posiadania wizy przy wjeździe do UE, podczas gdy Serbia umożliwia tym obywatelom wjazd na swoje terytorium w ramach ruchu bezwizowego.

wymiaru sprawiedliwości nadal muszą jednak uzyskać przekonujące wyniki w zakresie prowadzenia śledztw, dochodzeń i postępowań karnych oraz wydawania wyroków skazujących w sprawach dotyczących poważnej przestępczości zorganizowanej. Wprowadzenie dwa lata temu specjalnych departamentów ds. zwalczania korupcji przy prokuraturach wyższego szczebla zaczyna przynosić rezultaty – rośnie liczba wyroków skazujących wydawanych przez sądy pierwszej instancji w następstwie postępowań prowadzonych przez takie specjalne departamenty.

Serbia dostosowała strukturę organizacyjną policji do potrzeb modelu działań policyjnych z wykorzystaniem danych wywiadowczych. W czerwcu 2019 r. Serbia przyjęła strategię w zakresie kontroli broni strzeleckiej i lekkiej na lata 2019–2024 wraz z towarzyszącym jej planem działania, które są obecnie wdrażane. Powołano zespół ds. monitorowania i wymiany wszystkich danych operacyjnych dotyczących broni. Umowa o współpracy między Serbią a Eurojustem została podpisana w dniu 12 listopada i weszła w życie w grudniu 2019 r. W dniu 19 listopada 2019 r. władze serbskie podpisały dwustronne porozumienie z Komisją w celu wdrożenia wspólnego planu działania UE–Bałkany Zachodnie w zakresie zwalczania terroryzmu.

Jak wynika z powyższej analizy, Serbia podjęła działania określone w drugim sprawozdaniu, a kryteria liberalizacji reżimu wizowego w dalszym ciągu są spełniane. Osiągnięto znaczne postępy we wdrażaniu działań mających na celu rozwiązanie problemów związanych z migracją nieuregulowaną. Pomimo spadku odsetka powrotów kontynuowano dobrą współpracę w zakresie readmisji – którą należy utrzymać – a także współpracę z UE i państwami członkowskimi w obszarze migracji i bezpieczeństwa. Jednocześnie konieczne jest podjęcie dalszych starań, aby zapewnić poprawę i trwałość rezultatów, zwłaszcza jeżeli chodzi o dostosowanie obowiązujących przepisów do polityki wizowej UE.

Dalsze działania konieczne są w następujących obszarach:

- Dostosowanie do polityki wizowej UE, co jest podstawowym warunkiem ciągłości spełniania kryterium odniesienia w zakresie zarządzania migracjami.
- Dalsze organizowanie kampanii informacyjnych na temat praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym.
- Dalsze wzmacnianie procesu kontroli granicznej, w szczególności ochrony granicy, z uwzględnieniem środków w zakresie identyfikacji i rejestracji oraz z pełnym poszanowaniem praw podstawowych.
- Zapewnienie terminowej akredytacji i terminowego oddelegowania oficera łącznikowego Europolu.
- Uzyskanie przekonujących rezultatów, jeżeli chodzi o prowadzenie dochodzeń, śledztw i postępowań karnych oraz wydawanie wyroków skazujących w sprawach dotyczących przestępczości zorganizowanej, w tym narkotyków i prania pieniędzy, w wyniku aktywnie prowadzonych dochodzeń (uwzględniając systematyczne śledzenie przepływów środków pieniężnych i ich konfiskowanie, a także efektywne korzystanie ze specjalnych środków dochodzeniowych w celu gromadzenia istotnych dowodów).

II.2 Partnerstwo Wschodnie

Gruzja

Migracja nieuregulowana, wnioski o udzielenie azylu, readmisja

Między 2018 a 2019 r. liczba przypadków odmowy wjazdu do strefy Schengen obywateli Gruzji zwiększyła się o 17 % (z 3 805 do 4 435), podobnie jak liczba obywateli Gruzji uznanych za osoby przebywające w tej strefie nielegalnie, która wzrosła o 26 % (z 9 400 do 11 845). Liczba wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli Gruzji w strefie Schengen+ wzrosła o 9 % – w 2019 r. złożono 21 570 wniosków w porównaniu z 19 730 wnioskami złożonymi w 2018 r. Już trzeci rok z rzędu Gruzja jest głównym państwem pochodzenia wnioskodawców wśród państw Partnerstwa Wschodniego objętych systemem bezwizowym. W 2019 r. wskaźnik przyznawania azylu spadł do 4,1 % (w porównaniu z 4,7 % w 2018 r.). W pierwszym kwartale 2020 r. zgłoszono 3 795 wniosków o udzielenie azylu, czyli o 42 % mniej niż w analogicznym okresie 2019 r.

Jeśli chodzi o współpracę w zakresie readmisji, doszło do spadku odsetka powrotów. W 2019 r. odsetek powrotów spadł do 52 % (w porównaniu z 65 % w 2018 r.) – faktycznie odesłano 8 520 obywateli Gruzji. Ponieważ jednak państwa członkowskie UE informują o dobrej współpracy w zakresie readmisji własnych obywateli oraz obywateli państw trzecich, tego spadku odsetka powrotów nie należy przypisywać gorszym wynikom ani zmianom we współpracy.
Dzięki wsparciu UE Gruzja stworzyła elektroniczny system zarządzania sprawami dotyczącymi readmisji (*Readmission Case Management System* – RCMS), z którego obecnie korzysta 17 państw członkowskich. Państwa te wielokrotnie wyrażały zadowolenie z korzystania z systemu, w szczególności doceniają terminowość rozpatrywania wniosków przez Gruzję. Odsetek pozytywnych odpowiedzi na wnioski o readmisję wyniósł 98 %. System ten często stawia się za przykład dobrej praktyki i dobrego zastosowania technologii, z którego mogą skorzystać inne państwa trzecie.

Składanie przez obywateli Gruzji bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu w państwach członkowskich UE oraz w państwach stowarzyszonych w ramach Schengen pozostaje problemem, który wymaga ciągłych i szeroko zakrojonych działań ze strony władz Gruzji. Wnioski o udzielenie azylu są często składane z nadużyciem procedury w celu uzyskania opieki medycznej w UE. Władze gruzińskie w dalszym ciągu starają się sprostać temu wyzwaniu i pracują wraz z Komisją, agencjami wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych oraz państwami członkowskimi UE nad zestawem środków operacyjnych, które mają zmniejszyć migrację nieuregulowaną i pomóc w zmaganiach z wyzwaniami związanymi z przestępczością. Aby rozwiązać problem nadużywania ruchu bezwizowego, Gruzja wprowadziła do swojego kodeksu karnego zmiany, które przewidują kryminalizację ułatwiania nielegalnego pobytu obywateli gruzińskich za granicą, jak również pomagania w składaniu fałszywych informacji celem uzyskania ochrony międzynarodowej (np. azylu). Gruzja zobowiązała się do zaostrzenia procedury zmiany nazwiska (w następstwie ograniczeń wprowadzonych w 2018 r.) i przyjęła w listopadzie 2019 r. nowelizację ustawy o procedurze egzekwowania kar nieizolacyjnych i probacji wprowadzającą bardziej rygorystyczne przepisy i jaśniejsze kryteria podejmowania decyzji, czy osoba skazana może opuścić kraj.

W obszarze zarządzania granicami władze gruzińskie zacieśniły współpracę z Fronteksem. Aby zmniejszyć napływ gruzińskich migrantów o nieuregulowanym statusie przybywających do portów lotniczych w UE, Frontex – wspólnie z władzami gruzińskimi i państwami członkowskimi UE – wiosną 2019 r. rozpoczął wspólne działanie w tym obszarze. W związku z tym eksperci Fronteksu zostali oddelegowani w celu wsparcia gruzińskiej policji patrolowej w międzynarodowym porcie lotniczym w Kutaisi przez zapewnianie funkcjonariuszom gruzińskiej policji patrolowej doradztwa w kwestii dopuszczenia do wjazdu wylatujących pasażerów gruzińskich do strefy Schengen+. W ramach równoległego działania

uzupełniającego w 2019 r. oraz na początku 2020 r. co miesiąc delegowano czterech funkcjonariuszy gruzińskiej policji patrolowej do portów lotniczych wybranych państw członkowskich UE, aby udzielali lokalnym służbom granicznym wsparcia jako obserwatorzy w ramach działań drugiej linii. Operacja ta jest obecnie wstrzymana ze względu na pandemię COVID-19.

W czerwcu 2020 r. Komisja zatwierdziła nowe uzgodnienia robocze między Fronteksem a Gruzją w celu przeciwdziałania migracji nieuregulowanej i przestępczości transgranicznej, wymiany informacji i najlepszych praktyk w dziedzinie zarządzania granicami, w tym powrotami, również za pośrednictwem wspólnej analizy ryzyka.

W latach 2019 i 2020 eksperci unijni zostali oddelegowani za pośrednictwem instrumentu pomocy technicznej i wymiany informacji (TAIEX) Komisji Europejskiej, aby doradzać władzom Gruzji w kwestiach niezbędnych usprawnień ram legislacyjnych w celu prowadzenia na granicach kontroli przed odlotem.

Gruziński rząd przeprowadził trzy rundy kampanii informacyjnych w celu zwiększenia wiedzy obywateli na temat przepisów związanych z ruchem bezwizowym do UE. Trzecia runda była skierowana w szczególności do osób, które mogłyby się ubiegać o azyl, i podkreślano w niej, że wszyscy obywatele Gruzji muszą przestrzegać przepisów związanych z ruchem bezwizowym.

Na skutek kryzysu związanego z COVID-19 dnia 18 marca Gruzja zamknęła swoje granice, a następnie dnia 21 marca ogłosiła stan wyjątkowy. Stan ten zniesiono dnia 22 maja. Z dniem 21 marca odwołano wszystkie loty komercyjne aż do dnia 30 czerwca. W tym okresie gruzińskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych sprowadziło do kraju za pomocą lotów czarterowych ponad 13 000 obywateli Gruzji z zagranicy (przede wszystkim z UE).

Porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne

Wciąż odnotowuje się dużą aktywność organizacji przestępczych z Gruzji w strefie Schengen+ i odgrywają one istotną rolę w zorganizowanej przestępczości przeciwko mieniu. Gruzińskie zorganizowane grupy przestępcze zmieniły w szeregu państw członkowskich UE rodzaj prowadzonej działalności przestępczej z włamań do lokali mieszkalnych na zorganizowane kradzieże w sklepach. Niektóre przemieściły się także do innych państw w celu prowadzenia tam swoich działań. W pewnym stopniu wynika to prawdopodobnie z nasilonych w ostatnich latach starań wielu państw członkowskich UE na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej. Ponadto od czasu wejścia w życie ruchu bezwizowego szereg państw członkowskich UE zgłosiło wzrost liczby Gruzinów ubiegających się o azyl wśród aresztowanych przestępców.

Gruzińscy cyberprzestępcy byli zaangażowani w międzynarodową siatkę przestępczą *GozNym* rozbitą w maju 2019 r. w ramach międzynarodowej operacji organów ścigania wspieranych przez Europol[14].

Gruzja zacieśniła współpracę z Europolem w kwestii ścigania przestępstw na szczeblu międzynarodowym i wzmocniła sieć *attaché* gruzińskiej policji w UE. W ramach niedawno

[14] Wspomniana siatka przestępcza wykorzystała złośliwe oprogramowanie *GozNym* podczas próby kradzieży około 100 mln USD od ponad 41 000 ofiar, głównie przedsiębiorstw i ich instytucji finansowych.

przyjętego planu działania (2019–2020) będącego elementem krajowej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej (2017–2020) Gruzja dodatkowo wzmocniła starania na rzecz walki z przestępczością zorganizowaną, jak również nadal usprawnia swoje mechanizmy analizy współczesnej przestępczości w drodze stopniowego wprowadzania działań policyjnych z wykorzystaniem danych wywiadowczych.

Gruzja nadal przeprowadza reformy antykorupcyjne w ramach swojej strategii antykorupcyjnej i antykorupcyjnego planu działania na lata 2019–2020, które odzwierciedlają priorytety walki z korupcją w poszczególnych sektorach (sądownictwo, sektor prywatny, korupcja polityczna, zamówienia itp.) oraz w których uwzględniono zalecenia podmiotów międzynarodowych. Nadal jednak pozostają pewne obawy dotyczące korupcji na wysokim szczeblu.

Jak wynika z powyższej analizy, Gruzja podjęła działania określone w drugim sprawozdaniu, a kryteria liberalizacji reżimu wizowego w dalszym ciągu są spełniane. Pomimo spadku odsetka powrotów kontynuowano dobrą współpracę w zakresie readmisji i należy ją utrzymać. Mimo że wprowadzono konkretne środki w celu sprostania wyzwaniom związanym z migracją nieuregulowaną i przestępczością, konieczne jest podjęcie dalszych natychmiastowych działań, aby sprostać tym wyzwaniom, w tym w szczególności rosnącej liczbie bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu.

Dalsze działania konieczne są w następujących obszarach:

- Zacieśnienie współpracy operacyjnej w celu szybkiego zmniejszenia i utrzymania na niskim poziomie liczby bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli Gruzji w państwach strefy Schengen+, w szczególności bardziej systemowe zajęcie się sprawami dotyczącymi opieki zdrowotnej, ponieważ są one jednym z czynników skłaniających do składania wniosków o udzielenie azylu w UE.
- Wzmożenie kontroli przed odlotem w międzynarodowych portach lotniczych, w szczególności w przypadku tanich lotów, z pełnym poszanowaniem praw podstawowych i wymogów w zakresie ochrony danych.
- Dalsze organizowanie kampanii informacyjnych na temat praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym.
- Zacieśnianie transgranicznej współpracy w zakresie ścigania przestępstw w celu zwalczania gruzińskich organizacji przestępczych oraz w ramach tego procesu dokończenie w trybie pilnym reformy działań policyjnych z wykorzystaniem danych wywiadowczych.

<u>Republika Mołdawii</u>

Migracja nieuregulowana, wnioski o udzielenie azylu, readmisja

Między 2018 a 2019 r. liczba przypadków odmowy wjazdu do strefy Schengen+ obywateli mołdawskich zmniejszyła się o 3 % (z 8 170 do 7 940), podczas gdy liczba obywateli mołdawskich uznanych za osoby przebywające w tej strefie nielegalnie wzrosła o 47 % (z 11 280 do 16 540). Liczba wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli Mołdawii w strefie Schengen+ wzrosła o 48 % – w 2019 r. złożono 5 685 wniosków w porównaniu z 3 830 wnioskami złożonymi w 2018 r. W 2019 r. wskaźnik przyznawania azylu spadł do 0,8 % (w porównaniu z 1,4 % w 2018 r.). W pierwszym kwartale 2020 r. zgłoszono 1 345 wniosków o udzielenie azylu, czyli o 7 % mniej niż w analogicznym okresie 2019 r.

Jeśli chodzi o współpracę w zakresie readmisji, doszło do spadku odsetka powrotów. W 2019 r. odsetek powrotów spadł do 63 % (w porównaniu z 86 % w 2018 r.) – faktycznie odesłano 4 720 obywateli Mołdawii. Ponieważ jednak państwa członkowskie UE informują o dobrej współpracy w zakresie readmisji własnych obywateli oraz obywateli państw trzecich, tego spadku odsetka powrotów nie należy przypisywać wynikom niższym od spodziewanych ani zmianom we współpracy. Mołdawia zorganizowała kampanie informacyjne na temat ruchu bezwizowego oraz podjęła szereg działań ukierunkowanych w szczególności na integrację najbardziej zagrożonych społeczności.

Na skutek kryzysu związanego z COVID-19 dnia 17 marca Mołdawia ogłosiła stan wyjątkowy i zamknęła swoje granice. Okres obowiązywania ograniczeń podróży przedłużono do dnia 15 lipca 2020 r. Na początku pandemii 200 000–250 000 obywateli Mołdawii zostało sprowadzonych do kraju z UE. Powroty te wraz ze spadkiem przychodów z przekazów emigrantów mogą stanowić zwiększony koszt dla systemu socjalnego. Według statystyk Narodowego Banku Mołdawii (NBM) w marcu 2020 r. przekazy emigrantów spadły o 12 % w porównaniu z rokiem 2019.

Porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne

Mołdawskie organizacje przestępcze nadal stwarzały poważne zagrożenie przestępczością w okresie sprawozdawczym. W 2019 r. ich aktywność w obszarze przestępstw dotyczących akcyzy (głównie akcyzy na tytoń) wzrosła, a organizacje przestępcze w dalszym ciągu były zaangażowane w korupcję w sektorze sportu. Mołdawia jest państwem, z którego pochodzi znaczna część podrobionych napojów alkoholowych przemycanych do UE oraz jest ważnym źródłem przemycanych i podrabianych papierosów. Z tego państwa pochodzą także wykwalifikowani technicy zajmujący się tytoniem, którzy są zatrudniani w nielegalnych fabrykach papierosów w UE. Mołdawia jest państwem tranzytu dla niedozwolonych środków odurzających przemycanych do UE, w szczególności heroiny. Z dostępnych informacji wynika, że mołdawskie organizacje przestępcze są silnie zaangażowane w motywowany finansowo proceder rozpowszechniania złośliwego oprogramowania oraz oprogramowania typu *ransomware*, a mołdawscy cyberprzestępcy odgrywali podstawową rolę w międzynarodowej siatce przestępczej zajmującej się dystrybucją złośliwego oprogramowania *GozNym*, którą rozbito w maju 2019 r.[15]

Mołdawia podjęła starania w obszarze walki z korupcją, m.in. zwiększyła roczny budżet instytucji antykorupcyjnych, w tym Krajowego Urzędu Etyki, Agencji ds. Odzyskiwania Mienia Pochodzącego z Działalności Przestępczej i Jednostki ds. Dochodzeń Finansowych. W okresie od czerwca do sierpnia 2019 r. rząd pod przewodnictwem byłej premier Mai Sandu zatwierdził program działań „Partnerstwo na rzecz odpolitycznienia państwa" oraz plan działania na lata 2019–2020, który przewidywał ustanowienie ram w zakresie prowadzenia dochodzeń w sprawach dotyczących korupcji oraz skoncentrowanie działalności Prokuratury Antykorupcyjnej na przypadkach korupcji na wysokim szczeblu. Ustawa o prokuraturze została zmieniona, aby ustanowić nową procedurę wyboru Prokuratora Generalnego. Zastrzeżenia dotyczące procedury wyboru Prokuratora Generalnego doprowadziły do przegłosowania wotum nieufności wobec rządu Mołdawii w dniu 12 listopada 2019 r. Nowy rząd – zaprzysiężony w dniu 14 listopada 2019 r. – przedstawił program prac do końca jesieni 2020 r., a w dniu 11 grudnia 2019 r. zatwierdził plan działania na lata 2020–2023, w tym w zakresie zwalczania korupcji, reformy wymiaru sprawiedliwości i prowadzenia dochodzeń w sprawach dotyczących oszustw bankowych. W dniu 28 maja 2020 r. Mołdawia oficjalnie przystąpiła do stambulskiego antykorupcyjnego planu działania sieci antykorupcyjnej OECD. W dniu 21 maja 2020 r. Mołdawia przyjęła także ustawę o nakładaniu sankcji w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy.

W ramach inicjatywy na rzecz reformy wymiaru sprawiedliwości w grudniu 2019 r. rząd zaproponował poprawki do ustawy o Najwyższej Radzie Sądownictwa (SCM)[16], którą przyjęto i ogłoszono. Komisja Wenecka miała w trybie pilnym wydać opinię dotyczącą projektu ustawy i wyraziła w niej ubolewanie nad tym, że poprawki były postrzegane jako przeprowadzone w pośpiechu[17]. W ramach tych poprawek w marcu 2020 r. do Najwyższej Rady Sądownictwa mianowano czterech członków niebędących prawnikami. Projekt poprawek do konstytucji na potrzeby reformy wymiaru sprawiedliwości, dotyczących w szczególności Najwyższej Rady Sądownictwa, przekazano Komisji Weneckiej. Chociaż Komisja Wenecka uznała kilka poprawek za pozytywne, skrytykowała nominacje z marca

[15] Wspomniana siatka przestępcza wykorzystała złośliwe oprogramowanie *GozNym* do okradzenia ponad 41 000 ofiar, głównie przedsiębiorstw i ich instytucji finansowych. Złośliwe oprogramowanie zostało zaszyfrowane za pomocą narzędzi typu *crypter* (z jednego z nich korzystano w Bielcach w Mołdawii), co sprawiło, że stało się ono niemożliwe do wykrycia przez oprogramowanie antywirusowe.

[16] Ustawa nr 193 z dnia 20 grudnia 2019 r. zmieniająca ustawę o Najwyższej Radzie Sądownictwa.

[17] Opinia Komisji Weneckiej CDL-PI(2020)001.

2020 r. i wezwała rząd do zajęcia się tą sprawą w procesie reform konstytucyjnych[18]. Projekt strategii na rzecz reformy wymiaru sprawiedliwości oraz planu działania na lata 2020–2023 przedstawiono do konsultacji Radzie Europy.

W dniu 19 lipca 2019 r. Mołdawia tymczasowo zawiesiła program obywatelstwa dla inwestorów na okres czterech miesięcy – w grudniu 2019 r. okres zawieszenia wydłużono o dodatkowe dwa miesiące. Od uruchomienia programu do ogłoszenia moratorium osiem osób uzyskało obywatelstwo Mołdawii, a 34 wnioski (przedłożone przed ogłoszeniem pierwszego moratorium) nadal były rozpatrywane. W dniu 26 lutego 2020 r. rząd przyjął nową ustawę, którą wprowadzono nowe moratorium do dnia 1 września 2020 r. Ustawę przegłosowano w dniu 28 lutego 2020 r. w dwóch czytaniach, a nowe moratorium weszło w życie w dniu 20 marca 2020 r. W dniu 18 czerwca 2020 r. parlament przyjął ustawę znoszącą program obywatelstwa dla inwestorów od dnia 1 września 2020 r. (z końcem obecnego moratorium). Do czasu odwołania programu jedynie złożone wnioski będą nadal rozpatrywane. Komisja ściśle monitoruje, aby w odniesieniu do wniosków otrzymanych przed wejściem w życie moratorium, które nadal będą rozpatrywane do chwili odwołania programu w dniu 1 września 2020 r., stosowano solidne kontrole bezpieczeństwa i sprawdzanie przeszłości wnioskodawców.

Jeżeli chodzi o kryzys związany z COVID-19, w dniu 17 marca 2020 r. parlament ogłosił stan wyjątkowy na okres 60 dni i zmienił ustawę o stanie wyjątkowym tak, aby umożliwić parlamentowi uchwalanie ustaw organicznych, a także zapewnić pewną elastyczność organom rządowym, które zarządzają sytuacją nadzwyczajną, tj. Komisji ds. Sytuacji Nadzwyczajnych koordynowanej przez Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwu Spraw Wewnętrznych oraz Inspektoratowi ds. Sytuacji Nadzwyczajnych. Stan wyjątkowy ogłoszono tego samego dnia w regionie Naddniestrza, początkowo tylko na 30 dni, jednak później okres ten wydłużono do dnia 15 maja. W dniu 1 kwietnia rząd przyjął odpowiedzialność za pakiet społeczno-gospodarczy mający na celu zwalczanie skutków COVID-19, który w dniu 9 kwietnia został zawieszony przez trybunał konstytucyjny, a w dniu 13 kwietnia uznany za niezgodny z konstytucją. W dniu 10 kwietnia Komisja ds. Sytuacji Nadzwyczajnych przyjęła większość środków objętych pakietem. W dniu 23 kwietnia parlament przyjął odpowiednią korektę budżetu, a w dniu 25 kwietnia prezydent ogłosił powiązane ustawy i weszły one w życie.

Jak wynika z powyższej analizy, Mołdawia podjęła działania określone w drugim sprawozdaniu, a kryteria liberalizacji reżimu wizowego w dalszym ciągu są spełniane. Chociaż były mołdawski rząd pod przewodnictwem ówczesnej premier Mai Sandu rozpoczął istotne działania w odniesieniu do kryterium dotyczącego przeciwdziałania korupcji, nowy rząd musi je w pełni wdrożyć i utrzymać. Pomimo spadku odsetka powrotów kontynuowano dobrą współpracę w zakresie readmisji i należy ją utrzymać. Jeżeli chodzi o migrację nieuregulowaną, Mołdawia musi zintensyfikować starania i podjąć działania na rzecz rozwiązania problemu wzrostu liczby bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu.

Dalsze działania konieczne są w następujących obszarach:

- Zacieśnienie współpracy operacyjnej w celu szybkiego zmniejszenia liczby bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli Mołdawii w państwach strefy Schengen+.

[18] Opinia Komisji Weneckiej CDL-AD(2020)001.

- Dalsze organizowanie kampanii informacyjnych na temat praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym.
- Dalsze skuteczne konsultacje w celu przyjęcia koncepcji strategicznej i planu działania w sprawie reformy wymiaru sprawiedliwości w oparciu o kompleksową diagnozę, przy zapewnieniu szerokiego poparcia zainteresowanych stron i w ścisłej zgodności z konstytucją i normami europejskimi.
- Zapewnienie postępu w zakresie przyjmowania poprawek do konstytucji związanych z wymiarem sprawiedliwości zgodnie z zaleceniami Komisji Weneckiej.
- Znaczne zmniejszenie nagromadzonych zaległości w rozpatrywaniu e-deklaracji przez Krajowy Urząd Etyki i zapewnienie skutecznego wdrożenia strategii odzyskiwania mienia oraz systemu ujawniania informacji majątkowych w odniesieniu do wszystkich podmiotów wysokiego szczebla.
- Zwiększenie starań na rzecz przeprowadzenia i zakończenia bezstronnego i kompleksowego dochodzenia i postępowania karnego w sprawie oszustwa bankowego z 2014 r. w celu pociągnięcia wszystkich odpowiedzialnych osób do odpowiedzialności przed wymiarem sprawiedliwości bez dalszej zwłoki i odzyskania sprzeniewierzonych środków finansowych.

Ukraina

Migracja nieuregulowana, wnioski o udzielenie azylu, readmisja

Między 2018 a 2019 r. liczba przypadków odmowy wjazdu do strefy Schengen+ obywateli Ukrainy wzrosła o 25 % (z 53 185 do 66 390), podobnie jak liczba obywateli Ukrainy uznanych za osoby przebywające w tej strefie nielegalnie, która wzrosła o 11 % (z 37 410 do 41 705).
Liczba wniosków o udzielenie azylu składanych przez obywateli Ukrainy w strefie Schengen+ spadła o 5 % – w 2019 r. złożono 9 505 wniosków w porównaniu z 10 035 wnioskami złożonymi w 2018 r. W 2019 r. wskaźnik przyznawania azylu spadł do 10,2 % (w porównaniu z 17,3 % w 2018 r.). W pierwszym kwartale 2020 r. zgłoszono 1 570 wniosków o udzielenie azylu, czyli o 41 % mniej niż w analogicznym okresie 2019 r.

Jeśli chodzi o współpracę w zakresie readmisji, doszło do spadku odsetka powrotów. W 2019 r. odsetek powrotów zmniejszył się do 73 % (w porównaniu z 85 % w 2018 r.) – faktycznie odesłano 27 200 obywateli ukraińskich. Ponieważ jednak państwa członkowskie UE informują o dobrej współpracy w zakresie readmisji własnych obywateli oraz obywateli państw trzecich, tego spadku odsetka powrotów nie należy przypisywać wynikom niższym od spodziewanych ani zmianom we współpracy. W ramach realizowanego obecnie projektu finansowanego ze środków UE powstanie elektroniczny system zarządzania sprawami dotyczącymi readmisji, który ma jeszcze bardziej zwiększyć skuteczność współpracy operacyjnej.

Ukraina organizowała kolejne kampanie informacyjne, aby przekazywać obywatelom Ukrainy wiedzę na temat ich praw i obowiązków podczas podróży do UE na zasadach zwolnienia z obowiązku wizowego.

Ukraina zwiększa starania w obszarze zarządzania granicami. Rada Ministrów utworzyła w styczniu 2019 r. międzyagencyjną grupę roboczą, której głównym celem jest koordynacja polityki operacyjnej związanej z zarządzaniem granicami. Przy wsparciu ekspertów z UE opracowano nową, kompleksową strategię zintegrowanego zarządzania granicami na lata 2020–2025, którą przyjęto w lipcu 2019 r. W listopadzie 2019 r. przyjęto towarzyszący jej plan działania. Trwają rozmowy na temat konieczności kryminalizacji przemytu wszystkich towarów (nie tylko wyrobów akcyzowych) jako nieodłącznego elementu zarządzania granicami, ale dotychczas strona ukraińska nie powzięła żadnych wyraźnych zobowiązań.

Wskutek kryzysu związanego z COVID-19 z dniem 17 marca 2020 r. Ukraina wprowadziła szereg środków, w tym ogólny zakaz wjazdu cudzoziemców, z pewnymi wyjątkami, oraz zawiesiła wszystkie regularne międzynarodowe loty komercyjne oraz przewozy kolejowe i autobusowe na Ukrainę i z Ukrainy. W dniu 25 marca 2020 r. w całym kraju wprowadzono przepisy dotyczące „sytuacji nadzwyczajnej", które obejmowały zaostrzone środki porządku publicznego, obowiązkowe badania medyczne osób z objawami zakażenia COVID-19 oraz przymusową hospitalizację lub kwarantannę tych osób, a także bardziej aktywną komunikację z obywatelami i środki sanitarne, w tym dezynfekcję miejsc publicznych. Okres obowiązywania tych środków wydłużono do dnia 31 lipca 2020 r., pozwalając na łagodzenie restrykcji w poszczególnych regionach w zależności od rozwoju sytuacji epidemiologicznej.

W tym okresie Ukraina sprowadziła do kraju kilka tysięcy obywateli, w szczególności za pomocą setek lotów sporadycznie organizowanych w tym celu. Z dniem 15 czerwca 2020 r.

rząd przywrócił możliwość przekraczania granic w ukraińskich międzynarodowych portach lotniczych. Od tego dnia stopniowo wznawiane są usługi lotów komercyjnych przy uwzględnieniu sytuacji epidemiologicznych, umów dwustronnych z państwami trzecimi, w tym państwami członkowskimi UE, oraz wyjątkowych środków wprowadzonych w tych państwach.

Porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne

Ukraińskie organizacje przestępcze coraz częściej angażują się w nielegalny obrót środkami odurzającymi, zorganizowaną przestępczość przeciwko mieniu – w szczególności przestępczość związaną z pojazdami silnikowymi – oraz systemy oszustw inwestycyjnych i korupcję sportową. Organizacje te często współpracują z organizacjami przestępczymi z innych krajów. Ukraińscy cyberprzestępcy nadal angażują się w różnego rodzaju cyberprzestępczość, w tym ataki na obywateli Unii i cele w UE. Ponadto konflikt na Ukrainie i brak skutecznej kontroli nad niektórymi odcinkami wschodniej granicy Ukrainy wciąż stwarzają ryzyko przenikania z tego regionu do UE broni palnej i innych przemycanych towarów. Obywatele Ukrainy w ostatnich latach należą również do najczęściej zgłaszanych ofiar handlu ludźmi pochodzących spoza UE.

Ukraina zacieśniła współpracę międzynarodową, w tym z Europolem. Ukraińskie organy ścigania biorą udział we wspólnych operacjach w ramach cyklu polityki UE/EMPACT. Ukraina rozwija współpracę międzynarodową w zakresie ścigania przestępstw w celu zwalczania przestępczości zorganizowanej. UE aktywnie wspiera ukraińskie organy ścigania we wzmacnianiu ich zdolności za pośrednictwem sztandarowego projektu w zakresie wsparcia „PRAVO Police”[19] i misji doradczej UE. Chociaż Ukraina wciąż nie przyjęła nadrzędnej strategii reorganizacji systemu organów ścigania, kontynuuje reformę krajowej policji. Opracowany niedawno i prowadzony przez Ukrainę program pt. Bezpieczeństwo na rzecz Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej (SOCTA), który oparto na metodyce Europolu, stanowi istotny krok w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej i zacieśnieniu międzyagencyjnej współpracy w obrębie organów ścigania, ale nadal oczekuje na zatwierdzenie.

W obszarze walki z korupcją Ukraina kontynuowała wcześniejsze wysiłki na rzecz utworzenia skutecznych ram instytucjonalnych, w tym nowego wysokiego trybunału antykorupcyjnego (HACC), który zaczął funkcjonować w dniu 5 września 2019 r. Wysokiemu trybunałowi antykorupcyjnemu nadal nie przydzielono stałej siedziby, która jest niezbędna do zapewnienia, aby jego działalność miała charakter niezależny i trwały. Istotne działania obejmowały: zniesienie obowiązku składania e-deklaracji przez aktywistów antykorupcyjnych i zagranicznych członków rad nadzorczych przedsiębiorstw państwowych, a także ponowną kryminalizację nielegalnego wzbogacenia oraz wprowadzenie przepisów dotyczących konfiskaty bez wcześniejszego wyroku skazującego. Poczyniono postępy w kierunku skutecznej i zautomatyzowanej weryfikacji elektronicznych deklaracji majątkowych, w szczególności dzięki zapewnieniu Narodowej Agencji ds. Przeciwdziałania Korupcji (NACP) pełnego dostępu do wszystkich istotnych rejestrów i baz danych.

[19] Opiewający na kwotę 36 mln EUR program opracowany na rzecz obywateli Ukrainy w celu wsparcia tworzenia skutecznego systemu ścigania przestępstw, przy jednoczesnym poszanowaniu praw człowieka, poprzez udzielanie niezbędnego wsparcia ukraińskiej krajowej policji i innym ukraińskim organom zajmującym się ściganiem przestępstw (grudzień 2017 r. – czerwiec 2021 r.).

W październiku 2019 r. przyjęto ustawę, w której przewidziano całkowite przeorganizowanie Narodowej Agencji ds. Przeciwdziałania Korupcji, w szczególności przekształcenie jej struktury kierowniczej – organ kolegialny zastąpiono jednym dyrektorem. Nowego szefa Narodowej Agencji ds. Przeciwdziałania Korupcji powołano w styczniu 2020 r. po przeprowadzeniu przejrzystej procedury wyboru z udziałem międzynarodowych ekspertów.

W następstwie utrzymującej się od kilku lat presji międzynarodowej w październiku 2019 r. Krajowe Biuro Antykorupcyjne Ukrainy (NABU) uzyskało w końcu uprawnienie do samodzielnego zakładania podsłuchów.

Nie udało się zaradzić obawom dotyczącym niezależności Wyspecjalizowanej Prokuratury Antykorupcyjnej (SAPO), które pojawiły się w 2018 r. w związku z zarzutami poważnych uchybień wysuniętymi przeciwko jej szefowi. Pomimo tarć wywołanych tymi zarzutami Krajowe Biuro Antykorupcyjne Ukrainy i Wyspecjalizowana Prokuratura Antykorupcyjna aktywnie współpracowały w 2019 r., przy czym w ciągu ostatnich sześciu miesięcy 2019 r. ujawniono powiązania korupcyjne większej liczby osób niż w całym 2018 r. Działania zmierzające do odwołania szefa Krajowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy nabrały ponownie tempa na początku lutego 2020 r., kiedy to zebrano ponad 200 podpisów pod wnioskiem parlamentarnym o jego usunięcie, chociaż nie został spełniony żaden z warunków koniecznych do odwołania go zgodnie z prawem. Po kontrowersyjnym i mocno upolitycznionym wyznaczeniu audytorów do przeprowadzenia zewnętrznego audytu Krajowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy w 2018 r. nowe kierownictwo odwołało wcześniejsze nominacje bez dokonania nowych nominacji. Negatywne wnioski z audytu stanowiły podstawę do zwolnienia szefa Krajowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy.

W czerwcu 2020 r. Prokuratura Generalna rozpoczęła proces wyboru nowego szefa Wyspecjalizowanej Prokuratury Antykorupcyjnej, wyznaczając czterech członków komisji konkursowej. Pozostałych siedmiu członków wybierze parlament. Oczekuje się, że nowy szef Wyspecjalizowanej Prokuratury Antykorupcyjnej przejmie obowiązki jesienią 2020 r.

W grudniu 2019 r. przyjęto ustawę wznawiającą działalność Państwowego Biura Dochodzeniowego (SBI) odpowiedzialnego za prowadzenie dochodzeń w sprawie uchybień popełnianych przez urzędników państwowych (w tym przestępstw korupcyjnych poza mandatem Krajowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy) i powołano p.o. dyrektora. Wybór stałego szefa Państwowego Biura Dochodzeniowego opóźnia się ze względu na kontrowersje polityczne wokół składu osobowego komisji dokonującej jego wyboru.

Jak wynika z powyższej analizy, Ukraina podjęła działania określone w drugim sprawozdaniu, a kryteria liberalizacji reżimu wizowego w dalszym ciągu są spełniane. Pomimo spadku odsetka powrotów kontynuowano dobrą współpracę w zakresie readmisji – którą należy utrzymać – a także współpracę z UE i państwami członkowskimi w zakresie działań na rzecz sprostania wyzwaniom związanym z migracją i zmniejszenia ryzyka związanego z bezpieczeństwem. Ukraina kontynuowała starania w obszarze praworządności. Jednocześnie konieczne są dalsze działania, aby zapewnić trwałość rezultatów, zwłaszcza jeżeli chodzi o zwalczanie korupcji i przestępczości zorganizowanej, jak również dalsze usprawnienie systemu zintegrowanego zarządzania granicami (w tym kryminalizacji przemytu wszystkich towarów). Należy również podjąć natychmiastowe działania w celu sprostania wyzwaniom związanym z migracją nieuregulowaną.

Dalsze działania konieczne są w następujących obszarach:

- Zacieśnienie współpracy operacyjnej z państwami członkowskimi w celu zmniejszenia migracji nieuregulowanej obywateli Ukrainy do państw strefy Schengen+.
- Dalsze organizowanie kampanii informacyjnych na temat praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym.
- Zapewnienie niezależności, skuteczności i trwałości instytucjonalnych ram antykorupcyjnych i uniknięcie upolitycznienia działalności wszystkich organów ścigania. W szczególności zaradzenie utrzymującym się obawom dotyczącym niezależności i nienaruszalności Wyspecjalizowanej Prokuratury Antykorupcyjnej, m.in. przez zapewnienie wiarygodnej procedury wyboru kolejnego szefa Wyspecjalizowanej Prokuratury Antykorupcyjnej. Zapewnienie, aby powoływanie i odwoływanie kierownictwa wszystkich organów ścigania odbywało się w ścisłej zgodności z prawem. Zapewnienie, aby Narodowa Agencja ds. Przeciwdziałania Korupcji, po wznowieniu działalności, wypełniała swój mandat w sposób wiarygodny, m.in. przez dalsze stosowanie w pełni sprawnego i skutecznego systemu weryfikacji deklaracji majątkowych.
- Zwiększenie zdolności policji krajowej oraz zacieśnienie współpracy między organami ścigania i poprawa podziału kompetencji między nimi w celu lepszego zwalczania przestępczości zorganizowanej.

III. Wnioski

Na podstawie analizy przedstawionej w niniejszym sprawozdaniu i towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji Komisja stwierdza, że państwa poddane ocenie w dalszym ciągu spełniają wymogi liberalizacji reżimu wizowego. W niniejszym sprawozdaniu określa się dalsze działania, które należy podjąć – w niektórych przypadkach natychmiast – w określonych obszarach, aby zapewnić ciągłość spełniania kryteriów.

W ramach szerzej odpowiedzi na kryzys związany z COVID-19 Komisja przekierowuje środki z Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa przeznaczone odpowiednio dla partnerów z Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego na potrzeby doraźne i zwalczanie konsekwencji społeczno-gospodarczych. Od początku pandemii partnerzy z Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego wdrożyli szereg środków i sprowadzili do kraju swoich obywateli, także ze strefy Schengen+.

Obawy nadal budzi liczba **bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu** w przypadku **Albanii** i **Gruzji**. Niektóre państwa członkowskie informują o zjawisku polegającym na składaniu wniosków o udzielenie azylu celem uzyskania opieki medycznej w UE (w szczególności w przypadku Gruzinów). Odnotowano wzrost migracji nieuregulowanej z **Gruzji, Ukrainy, Serbii** oraz **Bośni i Hercegowiny**. Skala zjawiska migracji nieuregulowanej w przypadku **obywateli albańskich** pozostaje wysoka. Państwa Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego poczyniły kroki w celu sprostania tym wyzwaniom, konieczne jest jednak podjęcie większych starań, aby zapewnić poprawę i trwałość rezultatów.

Niewystarczająca zdolność przyjmowania w niektórych państwach Bałkanów Zachodnich (w szczególności w Bośni i Hercegowinie) wzbudza obawy dotyczące zdolności do sprostania w pełni wyzwaniom związanym z migracją nieuregulowaną. Pomimo spadku odsetka powrotów współpraca w zakresie readmisji i powrotu w przypadku wszystkich państw Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego nadal przebiega sprawnie. Należy jednak utrzymać stały odsetek powrotów i readmisji własnych obywateli, w dalszym ciągu

poprawiając readmisję obywateli państw trzecich, w szczególności w przypadku państw Bałkanów Zachodnich.

Bardzo ważne jest szybkie sfinalizowanie i wdrożenie pozostałych umów o statusie dotyczących działań Fronteksu, ponieważ pomoże to w usprawnieniu zarządzania migracją nieuregulowaną – chociaż największą odpowiedzialność za zarządzanie swoimi granicami nadal ponoszą państwa Bałkanów Zachodnich.

Komisja wzywa wszystkie państwa objęte ruchem bezwizowym, aby w celu zagwarantowania właściwie zarządzanej migracji i środowiska bezpieczeństwa jako podstawowego warunku ciągłości spełniania kryteriów **zapewniono dostosowanie do polityki wizowej UE**.

Państwa Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego w dalszym ciągu podejmowały działania **w celu zapobiegania przestępczości zorganizowanej i jej zwalczania**. Należy jednak utrzymać i jeszcze bardziej wzmocnić podejmowane starania. Organizacje przestępcze z tych państw nadal zajmują się nielegalnym handlem bronią palną i handlem różnymi nielegalnymi towarami (w szczególności środkami odurzającymi i tytoniem), przestępczością przeciwko mieniu, przestępczością związaną z pojazdami silnikowymi, praniem pieniędzy, handlem ludźmi[20], przemytem migrantów i cyberprzestępczością.

Korupcja na wysokim szczeblu nadal stanowi problem we wszystkich państwach objętych niniejszym sprawozdaniem. Podobnie jak w latach wcześniejszych w sprawozdaniu wskazano, że **Mołdawia** musi w trybie pilnym podjąć natychmiastowe działania mające zapewnić spełnienie kryterium dotyczącego przeciwdziałania korupcji. Chociaż rząd Mołdawii pod przewodnictwem byłej premier Mai Sandu podjął pewne istotne działania, nowy rząd mołdawski musi je w pełni wdrożyć i utrzymać. **Ukraina** kontynuuje proces reform, w szczególności w obszarze zwalczania korupcji, i oczekiwane są dalsze postępy.

W dniu 5 października 2018 r. zatwierdzono **wspólny plan działania UE–Bałkany Zachodnie w zakresie zwalczania terroryzmu**. Rok później ze wszystkimi partnerami z Bałkanów Zachodnich wynegocjowano i podpisano umowy dwustronne. Wspomniane umowy dwustronne stanowią istotny krok, ponieważ dotyczą najważniejszych obszarów związanych z bezpieczeństwem, w tym zapobiegania wszelkim formom radykalizacji i brutalnego ekstremizmu, oraz wyzwań związanych z powrotem zagranicznych bojowników terrorystycznych i ich rodzin. W chwili obecnej umowy te powinny już być aktywnie wdrażane.

Wdrażanie kryteriów liberalizacji reżimu wizowego to nieustający i ciągły proces. Nadal prowadzone będzie zatem ścisłe monitorowanie, w tym w ramach posiedzeń urzędników wyższego szczebla i regularnych posiedzeń podkomitetu ds. sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa oraz dialogu między UE i państwami objętymi liberalizacją reżimu wizowego, a w przypadku państw Bałkanów Zachodnich – w ramach regularnych

[20] Handel ludźmi jest nadal bardzo dochodową formą poważnej przestępczości zorganizowanej, której motorem są wysokie zyski oraz popyt sprzyjający wszelkim formom wyzysku. Handel ludźmi niekoniecznie musi wiązać się z przekraczaniem granic i znaczna liczba osób pada ofiarą tego procederu w obrębie granic państwowych, w tym w UE. Poczyniono kroki w celu rozwiązania problemu handlu ludźmi. Zasadnicze znaczenie ma nadal zapewnienie, aby wszystkie ofiary, w tym ofiary handlu ludźmi w obrębie granic państwowych, miały dostęp do odpowiedniej pomocy i odpowiedniego wsparcia, uwzględniając fakt, że kobiety i dziewczęta w dalszym ciągu stanowią większość ofiar na świecie i handel nimi ma na celu głównie wykorzystywanie seksualne. Najważniejszym elementem wszystkich działań w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi nadal musi być zapobieganie, ze szczególnym naciskiem na zwalczanie kultury bezkarności w odniesieniu do wszystkich sprawców, która sprzyja tego rodzaju przestępstwom.

sprawozdań w sprawie rozszerzenia oraz, w stosownych przypadkach, w ramach negocjacji w sprawie przystąpienia poszczególnych państw do UE.